

פרוטוקול מס' 176

מישיבת ועדה העבודה

מיום ר', י"א בחמוז חשל"ה - 20.6.1975, שעה 9.00

נ כ ח ו:

חברי הוועדה:

מ. ורטמן - ממלא מקום היושב-ראש
מ. גז
מ. דרובלס
ל. דיציאן
ה. זיידל
י. יודין
מ. כהן
ח. שמעוני

מוזמנים:

ד. נחנזון - ההסתדרות
י. וילן - ההסתדרות
י. נחמן - ההסתדרות
מ. בלס
א. נחמן
י. נחומי
ג. שגיא - לשכת החיאות
י. גולדשטיין - בנק דיסקונט ע"י לשכת החאות
ת. פנחסוביץ - חברות בטוח ע"י לשכת החאות
י. כפלאורי - יועץ משפטי - משרד משפטים
יועץ משפטי, משרד העבודה

י. שומרון

מוזכיר הוועדה:

א. עצמון

רשמה:

סדר היום: הצעה של חה"כ מ. ורטמן בעניין חוק הגנת השכר (תיקון) חשל"ה-1975

- 584 -

(מקום גיוס 2.7.75)

אני פותח את הישיבה.

היו"ר מ. ורטמן:

חוק הגנת השכר (תיקון) תשל"ה-1975

הנוסח שמובא היום לפניכם הוא כזה: בסעיף 19א'
לחוק הגנת השכר חשי"ח-1958 במקום סעיף קטן (ג) יבוא:

(ג) סכום שמעביד חייב לקופת גמל כאמור בסעיף
קטן (א), יראו לענין שמירת זכויות העובד, או חליפו, בקופת הגמל, כאילו שולם
הסכום במדעד.

(ד) זוכה חשבונו של עובד בקופת גמל או שלמה
קופת גמל גמלאות לעובד או חליפו אף שחוב המעביד טרם שולם - תהיה הקופה זכאית
לפיצויי הלנת השכר אשר המעביד חויב בהם.

לפי הנוסח במקור היה יכול להחקבל שהקופה היחה
יכולה לגבות כסף עפ"י חוק הלנת שכר רק אם היא שלמה לעובד או המגיע לו. הויכוח
הזה החעורר בישיבה הקודמת - מהי משלמים לעובד? - כאשר הוא יוצא לגמלאות.
בינתיים יכול להיורצר חוב ובמקרה כזה מכשילים את המעסיקים ששנים היחה הזנחה
מצד קופת הגמל וביום בהיר אחד דורשים כסף.

התיקון הזה בא להכטיח שהקופה יכולה לגבות
ברגע שזוכה חשבונו של עובד. סברנו שמוצדק שהקופה תלווה את היחסים בין העובד
לבין הקופה בחדירות מתקבלת על הדעת שתוכל לתבוע את הזכויות מיד 30 יום אחרי
בהתאם לחוק הלנת שכר.

בסעיף 19(א) של החוק נאמר: יראו כשכר מולן גם
סכום שמעביד חייב לקופת גמל, בין שהסכום מגיע ממנו במישרין ובין בשל ניכוי
משכר העובד, ובלבד שהסכום אשר ניכה המעביד לא שולם לקופה תוך 30 ימים מהיום
שבו רואים כמולן את השכר שממנו נוכה, או שהסכום שהמעביד נתחייב לשלמו שלא
בדרך ניכוי לא שולם תוך 30 ימים מהיום שבו היו רואים כמולן את השכר שלגביו
קיימת החבות; והוא בין שהשכר הולן ובין שלא הולן.

הזמנו לישיבה זו את נציגי לשכת החיאום ואח
נציגי ההסתדרות לשמוע מה בפיהם בענין זה.

ד. נתנזרן:
אנחנו מחייחסים לנוסח ההצעה של חה"כ ורטמן כפי
שהועברה אלינו, אני מבין שהנוסח הזה השחנה, אם
כי לא באופן מהותי. בשמיעה ראשונה אני מבין שזה בערך אותו הדבר.

אני מבקש להגיד לנוסח של חה"כ ורטמן - יש הסכמה
עקרונית של ההסתדרות - ואני אומר את הדבר מכיון שחברי הכנסת יודעים את המערכת
שההסתדרות ניהלה כדי להכטיח החלת חובת המעבידים לקופת הגמל בהלנת זכויות
סוציאליות של העובדים דבר הפוגע בזכויות העובדים ובזכויות הקרנות גם יחד.

לכן יזמנו, להצנו ותבענו את התיקון שמביא את
החלת חובת המעבידים לקופת הגמל בחוק הגנת השכר. גם כאשר הדבר הזה אושר ע"י
הכנסת בפעם הראשונה ע"י עונשין של 2% לחודש לגבי פיגור בתשלום ובתיקון האחרון
שהחקבל בעונשין של 51% לגבי חלקו של עובד שהמעביד מביא לקופת הגמל ו-48%
לגבי החוב של המעביד לקופת הגמל. גם אז אמחנו ידענו שאין הזכויות שנובעות
מהחלת חוק הגנת השכר על חובת המעבידים לקופת הגמל, דמי ביטוח לאומי, או כל
מס ממלכתי אחר. אנחנו יודעים שיש מבחן קשה לביצוע הפעלת חובת המעביד לקופת
הגמל גם כאשר החוק מחייב את הדבר.

ל. דיציאן: מה הקושי לממש את הזכויות?

ד. נחנזון:

ראינו בחיקון שהתקבל ע"י הממשלה והכנסת, גם כן ביוזמה ההסתדרות, להבטיח זכויות עובדים בפשיטות רגל והכסחה חובות קופות גמל בפשיטות רגל. זהו צעד חשוב מאד שבא להקל על הקופות והעובדים גם יחד.

והיום כאשר יש בפנינו גם החיקון לחוק הגנת השכר וגם החיקון שבא להבטיח את זכויות הקופות והעובדים במקרה של פשיטות רגל ע"י הקמת ענף מיוחד במוסד לביטוח לאומי. ההסכמה העקרונית שלנו לחיקון המוצע ע"י חה"כ ורטמן נובע מההכרה שלנו שרוצים בחיזוק מעמדן של הקרנות והבטחת זכויות החברים.

עם זאת למדנו משיחה שקיימנו עם חה"כ ורטמן שאיננו רוצים ליצור מצב שיהיה בו ניצול לרעה של קופות הגמל ע"י הגשת חביעות בלתי סבירות העלויות לפגוע בקופות הגמל. בנקודה זו הבנתי שקיימת הסכמה בין ההסתדרות. לכן אמרנו נביא את ההצעה שנראו לנו שצריכות מצד אחד להבטיח את זכויות החבר - עפ"י החיקון של חה"כ ורטמן - ומצד שני למנוע ניצול לרעה או הגשת חביעות העלויות לפגוע בקרן.

אנחנו מציעים: סכום שחייב המעביד לקופת גמל וסכום שחייב המעביד לזכותו מעבודתו יראו לענין שמירה זכויות העובד כאילו שולמו במועדו ובמלואו. בזה יש היענות למטרה העיקרית של חה"כ ורטמן ותואמת את רצון ההסתדרות.

עם זאת אנחנו מבקשים שקופה גמל משמעותה כל קופת גמל כפי שנוסחה בפקודה מס ההכנסה והחקנות שהוחקנו לפיה. כלומר, שהדבר צריך לחול גם על קופות גמל פרטיות וגם על בנקים.

נקודה שלישית - לקופת גמל חה"כ זכות שיפוי לסכומים ששילמה הקרן לעובדים. כלומר, כאשר מדובר על כך שקרנות צריכות להבטיח לחבר את אותו הדבר שהמוסד לביטוח לאומי מבטיח, צריך לצייד את הקרנות באותה אפשרות להשחמש בזכות שיפוי שקיימת לגבי קופת המוסד לביטוח לאומי בכדי להבטיח שבנוסף לעונש הנקבע בחוק על פי הפיגור ניחן לקרן להשחמש עפ"י רצונה גם בזכות השיפוי שיש למוסד לביטוח לאומי.

נקודה רביעית - סכום החביעה של עובד לקופת גמל מוגבלת לשנה מיום שהמעביד צריך היה לשלם את החשלושים לקופת הגמל. בזה אנחנו רוצים להבטיח: (א) שהחבר יוכל לממש זכויותיו בזמן; (ב) שלא יודצר מצב שאחרי שנים רבות יוכל משהו לפנות בחביעה לקרן לאחר שהוא היה חבר בקרן הזאת חודש או חודשיים.

היו"ר מ. ורטמן: שנה מאז שיש לו זכאות?

ד. נחנזון:

כאשר מדובר על זכויות קופות גמל מתייחסים לכמה דברים: (1) הזכות לפנסיה; (2) קופות גמל שמטפלות בזכויות העובדים ובזכויות הסוציאליות. גם זכויות סוציאליות שוטפות יובטחו. לכן אמרנו שכאן לא יכול להחנהל חשבון בלי סוף אלא צריך להיות מוגבל לתקופה של שנה.

אני רוצה להגיד שקרנות הביטוח של ההסתדרות וקופות הגמל של ההסתדרות מממשים זכויות של חבר מעל ומעבר לחקנות. אבל הן אינן מצוידות באותם הכלים שמצויד המוסד לביטוח לאומי. רצינו שחראו ב-4 הנושאים שהגשנו אותם חשובה להצעה וגם שקופת הגמל לא תנוצל לרעה בנסיבות בלתי סבירות.

אנחנו רואים את היוזמה של חה"כ ורטמן כיוזמה שהיא תואמת את הקו הכללי של ההסתדרות.

היו"ר מ. ורטמן:

גם אני בדליעה שצריך להבטיח שלא יהיה ניצול לרעה בזכות זו ולא חשוב מאיזה צד, גם מצד העובדים. אבל פה כתוב: החביעה של עובד לקופת גמל מוגבלת לשנה מיום שהמעביד היה צריך לשלם לקופת גמל. כלומר, אם המעביד היה צריך להעביר חשומים ב-1.1.75 אפשר יהיה לחבוע אותו על זכויות סוציאליות עד 1.1.76 כלומר כפברואר הוא כבר לא יכול. המוכן של ההצעה שלכם שהעובד לא יוכל להגיש חביעה מעבר לשנה מיום שיש לו את הזכות להגיש את החביעה. כך אני מבין את ההצעה שלכם - אולי נשמע במה המדובר?

מר בלס:

אחת הסיבות העיקריות שמעוררת הצעת החוק היא כאשר אנחנו אומרים סכום שהמעביד חייב לקופת גמל אין בידי קופת הגמל אפשרות לדעת אם המעביד חייב או לא סכומים. יש הסכם קיבוצי שהמעבידים בענף שלם חייבים לשלם לקופת הגמל, ויש מקרים שבהם המעביד והעובד בהסכם הדדי לא מעבירים את הסכומים האלה לקופת הגמל. אין אפשרות להוכיח אחר כך אם העובד הסכים או לא. בגיל 65 כאשר הוא זכאי לפנסיה יכול העובד ויוכיח שהוא עבד אצל המעביד ויחבוע מקופת הגמל לשלם את הכסף.

שנית - יכול להיות שהעובד רשום בקופת גמל והמעביד משלם אבל חלק מהשכר לא משלמים. יכלול להיות שזה בידיעת העובד או לא ואין דיווח לקופה ולקופה אסור לשלוח מפקחים. במקרה שיש דבר כזה הקופה אינה יכולה להחגונן בפני חביעות כאלה. לכן ההגבלה של הזמן היא חיונית לענין הזה.

י. נחמן:

יש הרבה מאד עובדים שעוברים מקופה לקופה... חביעה היא שנאים להטיל על גורם מסויים לשלם כספים לעובד שזוכר זכויות סוציאליות במקום אחר לשלם לו כספים מפועל אחר.

ה. זינדל:

יש לי שאלה אל ההסתדרות: היה מאד רצוי להגיש לנו דף נוסף של החוק האורגנילי, אולי היה מתברר שמה שמציע הה"כ ורטמן מחולק לשני חלקים: (1) חלק ראשון נמצא בחוק שאומר סכום שמעביד חייב לקופת גמל כאמור בסעיף קטן (א), יראו לענין שמירה זכויות העובד, בקופת הגמל, כאילו שולם הסכום במועד.

מ. כהן:

זה לא בדיוק כך כתוב: ולא יכירו בזה כקופת גמל לפי חוק גמלאות.

היו"ר מ. ורטמן:

אחה קורא מנוסח לא מחוקן. לפני 5-7 שנים היחה הצעה לחקן את החוק ולתח אפשרות גבייה לפי חוק הלנת שכר. בסוף החקבלה הצעה להעניק 2% לקופת גמל בחנאי שישנו את החקנון. הם לא שינו את החקנון אז בא חיקון בפשרה ואמר שאם שולם הסכום ולא יהיה ניתוח מגע עם הקופה אלא אם חל רטרואקטיביות בסכום יראו את זה כרציפות זכויות ואז הנחנו להם את פיצויי הלנת השכר.

ג. זינדל:

אני מבין שחה"כ ורטמן מעונין כמסגרת מלאה לשמור על זכויות העובד, לא רק רציפות הזכויות אלא גם כן זכויות לגמלה. מה מציע הה"כ ורטמן? - שילמה קופת גמל גמלאות, לא שחיא חייבת לשלם אלא אם שילמה... כלומר, שאנחנו חוזרים למצב שהיה

היו"ר מ. ורטמן:

כתוב... או זוכה הסכום. עכשיו ישנו סעיף (ד) שאומר: זוכה חשבוננו של עובד בקופת גמל או שילמה קופת גמל גמלאות לעובד אף שחוב המעביד טרם שולם - תהיה הקופה זכאית לפיצויי הלנת השכר אשר המעביד חויב בהם.

זה עוררתי בנשיבה הקודמת כאשר הבאתי את התצעה כי מהנוסח הזה יכול להחקבל שהוא יהיה זכאי רק אם הם שלמו והכרונה שלי היחה שהזכויות חהיינה ברציפות.

ה. זינדל:

השאלה היא אם יש חיוב לשלם את הסכומים? - אם יסכים ידידי מר נחנזון, כל השנים היו החלבטויות לגבי החובה של הקופה לשלם. הגיע הזמן לסגור את המעגל ולהגיד קופת גמל חייבת לשלם גמלאות לעובד, ולא להשאיר את הברירה אם משלמת או לא משלמת. בנוסח שלך לא ברור במפורש אם הכוונה היא לחייב את קופת הגמל לשלם? - אני בעד זה.

ה. זיידל:
 להצעה של מר נחנזון - סעיף 1 מדבר אך ורק על שמירת זכויות העובד ויש הבדל בין שמירת זכויות לבין זכות גמלה. שידובר במפורש על חובת קופח הגמל לשלם לעובדים את הגמלאות ואז הוא יגיש להלנה שכר.

היו"ר מ. ורטמן: נבקש לשמוע את הערותיהם של נציגי לשכת החיאום.

מר נחנזון:
 כדי שיהיה ברור על מה אנחנו יושבים היום, צריך לדעת את ההסטוריה. צדק חה"כ ורטמן כאשר הסביר פחות או יותר איך שונה החוק. הכל החחיל מזה שקופות הגמל במהלך השנים אינן מצליחות לבצע את תפקידן בנימוק שאין להם מספיק שיניים. הסעיף המקורי אפשר להם זכות תביעה במישורין, אף על פי כן קופות הגמל ישנו על ביצוע ההסדרים. לכך הוגש תיקון ולשכת החיאום החנגדה חריפות, בכל זאת זה היה תיקון שחרג מהקונספציה של חוק הלנה שכר. חוק הלנה שכר הבינ"ל אינו חל על קופות גמל. באה הצעה נוספת ושינתה פיקציה כאילו זה שמירת זכויות. והפרס של קופות הגמל שישנו על ביצוע הגדלת האחוז. לשכת החיאום אינה רוצה לפגוע בזכויות העובדים וגם רוב העובדים משלמים ורוצים שהעניין יישמר. אין ספק שהמצב לא טוב בחלק מסויים של המקרים. בהופעה הקודמת שלנו בחיקון הקודם לחוק הדגש היה בחוסר הסדר שבמגזר הציבורי של הסקטור הציבורי ולא דוקא בסקטור הפרטי. ההרגשה היא שהדגש היה בתרשלות בסקטור הציבורי. למרות זאת שהכוונה בחיקון היא טובה, עלולים לפחות פחח לסיבוכים כספיים שלא יכולים כרגע לשקול את כל ההיקף שלהם.

י. וילן: מה זה נקרא סיבוכים כספיים?

מר נחנזון:
 החיקון הזה כפי שהוא מנוסח הוא בהנחה שגם אם לא שולם שום דבר, פחאום יוצר מצב שלכל מגיע וצריך לגבות כספים. זה יוצר מצב מסוכן. כחוב: סכום שמעביד חייב לקופח גמל ידאו לענין שמירת זכויות העובד, בקופח הגמל, כאילו שולם הסכום במועד. יש הקוונים של קופות הגמל שמחננה זכויות בהשחחות שוטפת ואם חוץ חצי שנה אין השחחות אז הקשר בטל. מה יקרה? - שבשום מקרה אי אפשר יהיה לבטל את הקשר. הייתי מבדיל בין הסדריים קיבוציים חוזיים. אני הייתי מציע פחרון יותר דרסטי. לא הייתי נוהן לקופות הגמל זכות חזרה למעביד. זה הרעיון - גם היום יש מצב שקופות הגמל יכולות פחות או יותר לישון על הזכויות. אין לה את השוט הברור להסדיר את העניין בכל מקרה. הברירה הסדורה יכולה להרחיב יותר מדי ולהביא לסיבוכים במיוחד לקופות הגמל במישור הפרטי של הבנקאות ששם אין ביטוח הדדי של כולם.

י. גולדשטיין:
 אני חושב שהכל מבוסס על קונספציה לא נכונה של הבעיה. הקונספציה היא זו שכאילו העניין הזה של קופות הגמל מחנהל כמו לפי חוק ממלכתי והחשלומים של קופות הגמל החחייבו לשלם הם לפי חוק - זה לא כך. זה על סמך החקשרות חוזית והחקשרות חוזית היא שונה בקופות גמל של בנקים וקופות גמל של חברות ביטוח. בכל מקרה אם צד אחד מפסיק את החשלומים אז נפסקות הזכויות במידה מסוימת. אני מכין שהתיקון הזה, למרות שמפסיקים את החשלומים, הזכויות הן זכויות.

היו"ר מ. ורטמן: אם אתה עושה הסכם יש שתי אפשרויות: או שאחא אומר לשנה אחת; או שאחא מודיע שאחד הצדדים מבטל אותו.

י. גולדשטיין:
 למשל, ההסכם של חברות הביטוח אומר כך: שההסכם נשאר בחוקף למשך 40 שנה או תקופת חיו של העובד בתנאי שהחשלומים ישולמו לפי שנקבע. ללרמר, מצד קופות הגמל לא יכולה להיות הפסקת זכויות אם הצד השני משלם. החוזה מסתיים כרגע שהמעביד והעובד לא משלמים את החשלומים.

היו"ר מ. ורטמן: כחוב בפרוש: "ונוכה".

י. גולדשטיין:
 חלק ניכר הוא חשלומו של המעביד ולא העובד. אם הוא לא משלם את חלקו הוא גם כן לא קיים כך שזה לא ענין של נוכה. הענין הזה בכלל לא מחאים לקופות הגמל האלה. קופות הגמל של חברות הביטוח עלולות לשלם אלפי לירות למרות שהכסף לא נכנס. אני רוצה להדגיש את הנקודה שהחקשרות היא וולנטרית.

ה. זיידל: כל החוקים שהתקבלו ככנסת בקשר לקופות גמל חלים עליכם?

י. גולדשטיין: בהחלט. בהתקשרות וולונטרית והעובדה שהתקשרות הזאת נפסקת באיזה שהוא מקום לא כל הזכויות מחמלאות. מצד המעביד זה קריטריון אם הוא מפסיק לשלם זאת אומרת שהוא אינו ממשיך בזה. הוסכם פה שהעובדה שהוא הפסיק לשלם זה לא אומר שהוא הפסיק את חשלומו הזכויות. הוא יכול מחר להתחיל לשלם בקופה אחרת. אי אפשר לומר שבגלל זה שאי פעם הוא שילם בקופה שלי אז הזכויות האלה קיימות אם משלם ובין שלא משלם. אני חושב שהמגבלה של שנה היא חקופה ארוכה מדי. כי הקופה נכנסת להתחייבויות והיא צריכה לשלם מהסכומים שלא נצטברו. ממה נפשך? - אם אפשר לגבות את החשלומו האלה מהמעביד אז הדבר הזה לא מחקן שום דבר לגבי העובד. כי גם העובד יכול לחבוע את זה מהמעביד. אבל אם המעביד פשט את הרגל ואם מצבו הכלכלי קשה ואי אפשר לגבות את כל החובות האלה - ממה הקופה תשלם? - מהכספים של אחרים שנמצאים בקופה? - למעשה, הבעיה תעורר כאשר יש פשיטת רגל.

ל. דיציאן: במקרה כזה אתה מקבל מכל פושט רגל 1,500 ל"י מהמוסד לביטוח לאומי.

י. גולדשטיין: קופת הגמל חשלה כספים שלא נמצאים בידה. כלומר, היא תקח את זה מכספים של אחרים. אם צריך לדאוג לביטוח זכויות העובדים, כאשר הפסיקו להם את הביטוח, צריך למצוא דרך אחרת ולא שהקופה עצמה אשר מבטחת זכויות של אנשים כאשר הצד השני מלא את חובותיו. ואם לא שילם אין לו זכויות.

ל. דיציאן: לזה לא נחוץ חוק.

י. גולדשטיין: נחוץ חוק לגבי אלה שלא שילמו עבורם כספים והם לא ידעו שהמעביד שלהם הפסיק לשלם. האופי של ההתקשרות הזאת הוא לא לפי חוק אלא לפי התקשרות וולונטרית. מחר אם הוא מחליט שהוא לא רוצה להיות קשור איתי הוא יכול ללכת לקופה אחרת. אז מדוע שהקופה הזאת תמשיך את כל ההתחייבויות כאילו שהיא ממשיך לשלם.

היו"ר מ. ורסמן: הדעה שמסחמת בוועדה היא להבטיח שהעובד לא יהיה פושט יד אלא שהוא יקבל את זכויותיו בהתאם לחוזים ובהתאם להקשרויות שיש לו. שנית - איננו עוזרים כאן בביטול התקשרות לא קופת גמל של הסחדרות ולא קופת גמל פרטית. חוץ 3 חודשים אם לא משלם יש צורך להפעיל את חוק הלנת שכר.

י. גולדשטיין: זה מבטל.

היו"ר מ. ורסמן: עד יום הביטול יש זכויות.

י. גולדשטיין: לפי החוזה שלנו לא צריך לשלוח הודעה. אבל אם אתם רוצים לשלוח הודעה.

היו"ר מ. ורסמן: אנהנוי אומדפסלא אחרי חודש תגישו תביעה לגבות את הכסף. מה פתאום תחכו 3-4 שנים עד שהאיש יפשוט את הרגל?

י. גולדשטיין: על סמך מה נגיש תביעה?

היו"ר מ. ורסמן: על סמך החוק הזה.

י. גולדשטיין: אין על המעביד חובה לשלם אצלי.

היו"ר מ. ורסמן: כל מה שדובר כאן מה יקרה כאשר המעביד פשט את הרגל ולא שילם במשך 5 שנים את החשלומו? - 5 שנים זה הרבה כסף. לכן מתקנים שהמעביד צריך להמציא לקופת הגמל את החשלומו אפילו 3 חודשים. עד היום לקופת הגמל והבנקים לא היה כל כך איכפת וכאשר קרה משהו הם אמרו: לא שלמת את הכסף במשך 7 חודשים ולא קבלנו כסף אנהנו מחוץ לחמונה.

היו"ר מ. ורטמן:
 אנחנו דואגים לעובד לפני כל קופה. לא במקרה אמרתי שאם צריך לבחון פשיטת רגל של מעביד או פשיטת יד של עובד צריך להגן על העובד, הדא החלש ביותר. אבל בכדי לא לפגוע במעביד ובקופות הגמל אמרנו בחום 30 יום תגבה את הכסף. אם הוא לא שילם אתם יכולים להגיש חביעה משפטית ולדרוש 4% מהשכר. נותנים לכם אמצעים. מר נתנזון רוצה לתת שיפוי.

אנחנו מעוניינים שהזכויות של העובד תובטחנה ללא ספיקות כמו במוסד לביטוח לאומי. שם נוחנים מכשיר לקופת גמל לגבות את הכסף ולהבטיח את הזכויות.

י. גולדשטיין:
 בלומר, אנחנו יכולים אחרי חודש לגבות את הכסף, והוא עונה אני לא משלם יותר. בחוזה כתוב: כאשר הוא משלם יש לו חנאים. מה קורה כאשר החוזה מבוטל - איך אני יכול לתבוע?

היו"ר מ. ורטמן:
 בחוזה ההתקשרות צריך להיות כתוב שאם האיש מפגר ב-3 חודשים מתבטלת זכותו. מה שאנחנו מבקשים שחודיעו לו על ביטול הזכות, גם לעובד. לדעתי, אחרי תקופה מסוימת הביטול הזה חופס. אני מדבר על קרנות ביטוח שהעובד אינו חחום על החוזה. הכל קולקטיבי לא יודעים כמה משלמים, איפוא משלמים, לאן הכסף הולך? - לגבי אלה השאלה הזאת הרבה יותר חריפה.

י. וילן:
 אין כל השוואה בינינו למוסד לביטוח הלאומי. הביטוח הלאומי מערצן כבכנסת בחוקים. המרכז לבטחון סוציאלי יעשה הכל כדי שחוק פנסיה לכל יוחל בקנצציה הזאת.

מאידך גודל קרנות הפנסיה, למשל, קרנות ההסתדרות למעלה מחצי מיליון חברים, הם קשורים ברציפות לזכויות פנסיה. עובדי המדינה בסביבות 700,000 איש. זה מסיל על כולנו אחריות ציבורית מעבר לאחריות הפורמלית מסחרית שיש לבנק ולקופת גמל מסחרית. אלו הן קרנות סוציאליות עם עזרה חודית.

בעולם הגדול במידה ובנקים עוסקים בזה הרי שהם בנקים ספציפיים שמחמחים בשטח זה ולא כל סניף בנק מחעסק בענין כה רגיש. דוקא בגלל שאנחנו קרנות סוציאליות אנחנו מטילים בהכרה ברורה אחריות מעבר למה שכחוב בחוק מסחרי. בבנקים מה שלא מצטבר לא משלמים. אנחנו משלמים במקרים רבים לגבי דברים שלא הצטברו ואנחנו גאים על כך.

לכן אנחנו הולכים לקראת חה"כ ורטמן כי אנחנו חושבים שהוא פה מציע פשרה מסוימת שאנחנו לא כל כך מאושרים ממנה אבל אנחנו מבינים שבחיים הפוליטיים צריך לחפש היזברויות. זו פשרה בין החביעות של הקרנות שלנו שאם לא משלמים אין החתיכות לשלם ובין השכל הפשוט שהפרט מוכרח להיות מוגן. במקרים רבים כאשר אני צריך לפסוק, אני מטיל את משקלי לטובת הפרט כי אני בטוח שמבטחים לא חפשות את הרגל - אבל זה לא אומר שצריך להפקיר אותנו.

אני במשך השנה, כיו"ר המרכז, בעשרות מקרים פסקנו לטובת הפרט אם היחה איזה אחיזה. מצד שני אסור להפקיר אותנו ואיננו בטוחים שלא ינצלו את הרעיון ללכת לקראת הפרט לרעה.

הפשרה הזאת מטילה עלינו סיכון רב וקשיים כי הקרנות מבוססות על בסיס מסחרי. לכן אנחנו חושבים שצריך ללכת לפשרה והגענו למודוס מצד אחד צריך להגן על הפרט ומצד שני להגן על הקרנות שלא ינצלו את המצב לרעה. אם הדברים האלה מקובלים עלינו אני חושב שהיועצים המשפטיים יכולים לגמור את העסק הזה. לא יחכן שבמיסוי אתם תהיו מועדפים ובאחריות אינכם רוצים לשאת.

ג. שגיאו:
 בחוק הלנת שכר בסעיף 1 ישנה הגדרה של קופת גמל. לענן המשאלה של מר נתנזון שזה יוחל על כל הקופות זה כולל אפילו קופת-חולים. כלומר, הוא נוגע לכל סוגי קופות הגמל שקיימות.

ג. שגיאה:

יש דבר שנקרא זכויות העובד כאשר מעביד לא שילם וכו'. במלים האלה כלולות כל הזכויות שיש לעובד בקופת גמל. הכוונה המקורית לשמור על זכותו לגמלה במידה וקרה משהו אצל המעביד או שנהג שלא ביושר הזכות לגמלא לא ~~תקבע~~ אבל יש עוד זכויות - אם אני מדבר על קופת גמל של מנהלים שם יש זכות להתחלק ברווחים. לפי ההצעה החדשה הקופה תזכה אח החבר בכל הזכויות גם ברווחים כאילו הכסף הגיע בזמן. אם אני לוקח לירה אחת ונוחן אותה לאדם שהמעביד לא שילם אני מוציא את הלירה הזאת מחבר אחר.

רק 30 יום.

ל. דיציאון:

ג. שגיאה:

השאלה היא עקרונית אם נכון לומר ש-10,000 חברי הקופה צריכים להפסיד אגורה אחת כדי להביא 100 לירות מהחסכון האישי לאדם שהמעביד לא שילם עבורו. אסור לקופות לפי החוק להשאיר רוזבות. הן חייבות לחלק את הרווחים לכל החברים.

היו"ר מ. ורטמן:

אם יש עובד שהוא משלם במשך 40 שנה ומקבל בעד 35% 70% שלו ומישהו אחר מקבל ישר את ה-40% שלו.

ג. שגיאה:

זה נכון לגבי קופות פנסיה בלבד. זה לא נכון לגבי קופות גמל ששם האיש מקבל את כל מה ששילם. גם בקופות הפנסיה מקבלים את העודף בשביל 35 השנה ונוחנים את זה כחשלום חד-פעמי.

זכות נוספת שיש לעובד היא זכות להיות מבוטח בקופת גמל בבנק. בדרך כלל אומרים שהאיש מבוטח אוטומטית בגובה הסכום שיש בקופה.

לוא אני הייתי מעביד הייתי מקים זעקה גדולה כי יש היום הסכמים קיבוציים וצווי הרחבה. אם לפי צו הרחבה הוא יצטרך להיות חייב לקופה, והוא לא יודע על זה, אין קופת פנסיה ואותו עובד יכול לבוא אחרי 40 שנה ולהגיד מביע לי ואין מי שיכסה את סכום הענק הזה.

מגיע לעובד רווחים והוא זכאי לקבל את הרווחים. לפי ההצעה קופת הגמל צריכה לפנות למעביד שישלם פיזוליי הלנה 48% לשנה. אם נקח את שנת 1974 המדד עלה ב-65% הקופה הצעה 48% מאיפוא העודף? - כל הכסף שיש בקופה זה כסף של חברים.

לסיכום אני רוצה להציע שתי הצעות:-

(1) להגביל את הנושא הזה של הצעת החוק לזכויות פנסיה - זו המטרה העיקרית שצריך לדאוג שהעובד לא יפסיד את הזכות שלו לפנסיה. (2) אני סבור שהמוסד לביטוח לאומי מסוגל כמו שקלט נושא של פשיטת רגל, הוא יכול ויש לו המכשירים לטפל במקרים מסוג זה, ולא להקפוח שחיות בחוסר מוחלט של ידיעה כמה צריך לשלם, מי צריך לשלם וכיו"ב. זה ים שלם ואני מציע לא להכנס אליו זה יכול לסבך בהשלכות שהם מעל ומעבר למה שאנחנו יודעים.

ת. פנחסוביץ:

מה פשוט יוחר אם כך מאשר לחסל את כל קופות הגמל ולמסור זאת לביטוח הלאומי?

ג. שגיאה:

אני מסביר: במקרים שמגיעים למצב שבו הסכומים לא שולמו לקופה, ללבי פנסיה שהמוסד הישן ומה שמגיע

לעובד מהקופה הוא יקבל.

מ. כהן:

צווי הרחבה מחייבים את המעביד זה לא וולונטרי.

ג. שגיאה:

הוא מרחיב על ענף מסויים, על הסכם קיבוצי שנעשה בין חלק מהעובדים. הרוב הוא וולונטרי קיבוצי.

היו"ר מ. ורטמן:

לו היחה אפשרות שהביטוח הלאומי יעשה זאת לא היינו מבקשים את החיקון. ההצעה מדברת כאשר האנשים חיים לא על פשיטת רגל. ואם חסען שאם החוק הזה יבוצע הלכה למעשה תהיינה פשיטות רגל - מוטב שידע המעביד אם הוא יכול להחזיק שיחזיק אם לא שיסגור את המפעל. להיפך, החובות לקופות הגמל וההסכמה האילמת למימוש החובות הן שמדבנות לפשיטות רגל ענקיות.

נחמן:

נוצר מצב משונה - אנשים יושבים באוחו צד כאילו הוחלפו היוצרות. נציגי הבנקים מגינים על קופות הגמל ונציג לשכת החיאום דיבר נגד קופות הגמל כאילו הן לא מאפשרות למעבידים לשלם מה שהם צריכים לשלם.

הבעיה היא כזאת שכל החיקונים שהתקבלו במשך השנים לא ענו לדרישות קופות הגמל והן אינן יכולות לעמוד בזה. ההחלטה של 2% ברבע שזה התקבל זה כבר לא היה אקטואלי. גם החיקון האחרון מאפשר למעביד לשלם עבור עובד אחד כאשר העובד הזה הולך למות הוא צריך להיות מוגן כדי שהאלמנה והיתומים לא יבואו לתבוע אותו. כך שהוא הולך ומשלם בשביל העובד הזה את הסכומים. אם המעביד יפעל לפי החוק וישלם עבור עובד בודד הוא ירוויח מזה. גם כאן צריך לקחת בחשבון כאשר מדברים על השלום כאילו שולם שצריך להיות ברור עבור כל העובדים ולא רק לגבי עובד אחד בלבד.

אם יש לכם קיבוצי לא יכול מעביד בודד לבטל אוחו, ואם קופת גמל רואה שזה מעביד שמפריע מאד שולחים התראות ואז הוא בכלל לא יכול לגבות. לעומת זאת יש מקומות עבודה שהחברות בקרנות לא עפ"י הסכם קיבוצי אלא בין המעביד והעובדים וקופת הגמל לאחר מכן מתחילה להגיש תביעות, אז הוא אומר שלום לקרפת הגמל ועובר לקופת גמל אחרת של בנק. מה איכפת לו לבנק אם משלמים או לא, כאשר הוא נפרד מהקרן הוא נפרד רק מהחברים הפעילים. צריך לקחת בחשבון את כל האספקטים של הדבר כדי לשמור על זכויות העובדים שלא יוצרו מצבים כאלה.

י. יורין:

אני ממשיך לחשוב שחוק צריך לפתור בעיות חיים כי לעיחים קרובות כאשר אני עוקב אחרי ויכוח שהחוק קיים למען עצמו. אני מבחין בשלושה מצבים אפשריים:-

(1) כאשר קיים הסכם קיבוצי ומקום העבודה חייב לקרן. אם המעסיק לא מקיים החייבויותיו לקרן, אז ישנה זכות בלתי מעורעת של הקרן לתבוע מה שמגיע לה כתנאי חשלום לעובדים ויהיה מותר שהאיגוד המקצועי יגיש תביעה.

היתה לי דיעה - ואני מתרשם שהיא לא מתקבל על נציג ההסתדרות ולכן לא אעמוד עליה - שאיגוד מקצועי צריך להיות מגן ושומר על זכויות העובדים ואילו קרן גמלאות או קרן ביטוח היא רק מכשיר של ביצוע. אולם התרשמתי שההסתדרות לא הולכת בדרך זאת ורוצה להבטיח את זכויות העובדים בצורה שפדאית לנו כמרחיקת לכת. שהקרן היא שנושאת לגבי החובות של העובדים ומטילה על עצמה אחריות לתביעה כלפי המעסיקים. אם זו עמדת ההסתדרות אני מקבל אותה למרות שיש לי ספיקות והספיקות נובעים לאו דוקא מהדאגה הכספית של הקרן. אני חושב שהחיקון שהציע חה"כ ורטמן עונה לבעייה הזאת.

(2) מצב שני כאשר המעסיק אינו ממלא את חובותיו כלפי הקרן ובאים בתביעות. אבל אם באים בתביעות לאחר חקופה ממושכת הקרן תפסיד. אני שואל את נציגי ההסתדרות - אם לגבי המצב הזה הניסוח של חה"כ ורטמן אינו עונה על הבעיה? - הנוסח שלו אומר: זוכה חשבונו של עובד בקופת גמל או שילמה הקופה... כלומר, אם זוכה, בסופו של דבר היחה עירנות והיה מעקב וחשבונו של העובד זוכה. האם זה לא עונה על הבעיה שאתם בסעיף 4 שלכם נסחתם?

(3) יש אפשרות של מקרה נדיר, למרות שהקופה מקפידה, קורה מקרה שאחרי חקופה ממושכת עובד בא לקופה ומוכיח לקופה שהוא אינו מופיע ברשימת הזכאים והקופה טוענת שלא מגיע לו. זה לא באשמחו של העובד - ומקרים כאלה עלולים לקרות.

י. יודין:

היתה מציאות של גביית סכומים בדרך אנונימית ולא בשמו של עובד. ובמקרה כזה יכול להיווצר מצב שעובד טוען לזכותו ומשובנע היחששמו ולמענו שולמו סכומים ואילו הדבר לא נרשם. יכול להיות מצב שהעובד יכול להוכיח שהוא מבחינחו היה בסדר אבל בגלל הזנחה של גורם זה או אחר הוא אינו מופיע ברשימה. אני סבור שלגבי מצב כזה צריך למצוא פתרון ואני הייתי מציע לחה"כ ורטמן להוסיף: זוכה חשבוננו של עובד או לא זוכה והוכח שלא באשמתו של העובד... "אוי למצוארפתרון משפטי בסעיף נמדד.

מ. דרובלס:

אין לי שום ספק בכוונת הטובות של חה"כ ורטמן בהצעת החיקון לחוק. עכשיו אני לא בטוח אם הדבר ישרת את האינטרס לטובת העניין. אנחנו רגילים במקרים מסויימים לשים סלאי על סלאי וכך לחקן את החוקים. אני שומע מנציגי ההסתדרות שרוצים להביא לכנסת חוק פנסיה ממלכתית. הממשלה בעד פנסיה לכל וכולם בעד זה, למה לבוא ולהוסיף חיקונים ולדחות את הקץ הלאה.

אני גם לא השתכנעתי מהחיקונים שהציעו נציגי ההסתדרות שזה בדיוק לטובת האזרח הקטן. אם כולם מסכימים שיש לחוקק פנסיה לכל אולי יהיה נכון במקום לקבל את ההצעה הזאת נרתם כולנו וננסה לזרז את הצעת החוק.

אם דעתי לא תתקבל - ואני חושש קצת מזה - אינני רואה שום סכנה כזה שאם ~~ולמרים~~, לפי הצעת החיקון המוצע, שהעובד חוץ 30 או 60 יום, צריך לשלם ואם מעביד מסויים לא שילם, כל זה לא יוכל להצטבר על שנים כך שהנזק הוא קטן. ואם יהיו מקרים כאלה אז לפי חוק הלנת שכר הסכום שמקבלת הקופה הוא יותר ממה שהעובד מקבל כי החישוב של הלנת שכר הוא אחרת והנזק הוא לא רציני כפי שהם טוענים.

לפני עינינו צריכים להיות הבטחה זכויות של האזרח הקטן. אנחנו יודעים שהקופות, עם כל החוקים שישנם, לא חמיד הולכים לפי הסעיף הזה, ישנן קופות מסויימות שמנוצלות גם למטרות אחרות.

לכן אני מציע שלעח עתה למרות שכונת המציע היא טובה לדחות את זה ונברר אם אפשר להביא בהקדם את הצעת חוק פנסיה לכל.

מר נחתומי:

עקרונית - גם נציגי לשכת התיאום וגם המעסיקים מעוניינים שהעסק יהיה בסדר. השינה היא לא בריאה וצריך לעורר אותה מפעם לפעם. עקרונית, אין שום כוונה להגן על מי שאינו מקיים הסכם עבודה, ושהסכם עבודה מחייב לנכות. יחד עם זאת ישנה תופעה שבכוונות טובות אפשר להגיע לדברים שלא התכוונו להגיע.

אני חוזר ואומר שני דברים: הנושא של קופות גמל הוא נושא רחב מאד והגדרה של קופת גמל כוללת הכל. ייתכן שאפשר לחשוב על תרופה לגבי קופות גמל שיש בהם פנסיה לעניין בלבד. על מנח שלא כל קופת גמל שכוללת בחובה הבראה וחופשה שתחעסק גם בפנסיה; כי יש ביניהם הבדל. דבר שני - הביטוי סכום שמעביד חייב לקופת גמל הוא ביטוי שיעורר עשרות של בעיות. חה"כ יודין אמר שהמקרה השלישי הוא מקרה יוצא דופן, זה דקא יכול להיות מקרה שיהפוך למקרה הרווח ביותר. למשל, צו הרחבה מחיל את החובה לגבי מפעלים שאינם מאורגנים ישירות המעביד חייב לשלם. יכול להיות שאלפי מאות פועלים מסוג זה יגידו המעביד שלנו חייב מכה צו הרחבה ולשן צריך לשלם להם.

דבר נוסף - מה פרוש סכום שמעביד חייב...

על סמך מה? - אם זה על סמך הסכם קיבוצי זה יכול להיות על כל השכר. יבוא עובד ויגיד אני צריך לקבל על כל השכר. הביטוי הזה שנראה תמים סכום שמעביד חייב לקופת גמל הוא רחב ומעורר סימני שאלה וצריך לצמצם אחרו.

ד. נתונות:

ההתייחסות של ההסתדרות לחיקון המוצע ע"י חה"כ ורטמן מבוסס עלהנחה שקופות הגמל של ההסתדרות הן קופות לעזרה הדדית ולערבונות שבתוך הבטיחה אח זכויות העובד במקום עבודה חזק וחלש בדרגות שכר שונות ובחנאים שונים. כאשר מדברים על דבר כמו איך לשמור על קופת גמל ואיך לשמור על זכויות החבר, הדאגות לא חואמות את הדאגות שיש לבנקים ולחברות הביטוח. למדתי שזה לא כדיוק כמו שזה מופיע בפרסום בעתונות שהבנקים וחברות הביטוח מבטיחים הצמדה. אנחנו מתייסרים עם הנושא כיצד להבטיח את הזכויות של חברי הקרן לעיתים קרובות מעל התקנות שהקרן קבעה.

חה"כ יודין הציג את השאלה המרכזית - ואנחנו עונים עליה. האיגוד המקצועי הוא השומר והמגן על זכויות העובדים עפ"י הסכמי העבודה הקיימים והחחומים עם המעבידים. אבל בין ההצהרה שהאיגוד המקצועי שומר על זכויות העובדים ובין הקרנות שזה מכשיר ביצוע ישנו החבר נזכויות הפרט שלו. ההצעה של חה"כ ורטמן - שאנחנו מקבלים אותה עקרונית - למעשה, היא הצעה שנאה להגיד שעל הקרנות למצות את כל חובותיהם וזכויותיהם בכדי לגבות את חובות המעבידים עפ"י חוק הלנח שכר. זכויות החבר צריכות להיות מובטחות. אמרנו שאנחנו מקבלים את הדבר הזה רק אם יובטח שזה לא ינוצל לרעה ושלא תהיינה הגשת חביעות בלתי סבירות. יש חברות בקופת גמל ויש חברות שנפסקת. אנחנו רוצים לראות את הענין הזה של הבטחת זכויות החבר כקנין גם כאשר יהיה חוק פנסיה לכל. אנחנו רוצים לראות בהצעות שלנו כהצעות שמכוונות להבטיח את הקרן ואת החבר גם יחד.

אנחנו מציעים שהיועצים המשפטיים של משרד העבודה ושלנו יעיינו בנוסח ויראו אם ניתן לשפר אותו או לשנות אותו כדי שנוכל לראות חמונה מלאה של הסעיף כפי שיחקבל

היו"ר מ. ורטמן:

אני רוצה לומר לחה"כ דרובלס שאינני יודע מהי יסיימו את חוק פנסיה לכל. גם אם זה יחקבל יקח הרבה שנים עד שאפשר יהיה להשחרר מקופת הגמל. מה שהמדינה מציעה זה חלק קטן מאד ממה שקיים בקופות הגמל גם הפרטיות, לגבי הבטחת עתידם של העובדים. אחד אינו פותר את השני.

בענין שאלה של ניסוח - אנחנו אף פעם לא מתווכחים כי לזה יש אנשים שהם בעלי מקצוע וידעו להלביש את הנוסח הנכון על הרעיון. הרעיון הוא זה שרוצים להבטיח זכויות עובד, קרי, עובדים. אנחנו מדברים על הבטחת זכויות ולא יודעים כמה זה יפגע. בכל אופן מדובר פה על כל העובדים ואם הפרוש לא מובן אז צריך לנסח כך שמדובר על כל העובדים.

דבר שני - אנחנו רוצים להבטיח - ופה לא כפי שאמר חה"כ יודין שלא יהיה ויכוח אם הוא לא זוכה אז לא מגיע לו. שיהיה ברור שבכל מקרה אם ניכר ממנו סכום הוא כבר אקסגוריה של זכאות ולא הפרוצדורה של זיכוי היא צריכה לשמש אסמכתא משפטית כדי למלא את הסכירות.

דבר שלישי - להבטיח מניעת ניצול לרעה. כיצד ואיך על כך צריך לחשוב. יחד עם זאת אינני יודע אם בחוק הקרנות חייבים להבטיח ניהול חקין של חשבון אישי. אני מציד כמה קרנות שיש בהם חשבון אישי. יש קרן אחת שמבחינה אובייקטיבית אינה יכולה לנהל חשבון אישי עד הסוף. למשל, בקרן גמלאות יותר קל לעשות זאת מאשר קרן של פועל הבנין. חייב להיות חשבון אישי, ואם יהיה חשבון אישי אז גם העובד ידע מהן זכויותיו.

לגבי ענין של שיפוי - אינני יודע אם אנחנו יכולים לעשות זאת.

י. נתון:

כאן בוועדת העבודה חושבים שמה שנאמר בסעיף(ד) אם חשבוננו של עובד זוכה... " אז ניתן לקופת הגמל לקבל את פיצויי ההלנה. בלי השיפוי מסכנים את הקרנות בצורה מסוכנת.

היו"ר מ. ורטמן:

לפי סעיף (ג) הקודם היה ברור שכאשר העובד מגיש חביעה והוא משלם את הכסף יש לו זכות. ולפי הסעיף הקודם לא היה ענין של שיפוי.

היו"ר מ. ורטמן:

אני לא מציע שהקופה תגיש חביעה אחרי 5 שנים.
בענין השיפוי יש דבר והיפוכו. אם יוכנס סעיף
של שיפוי אז שוב פעם ישאר אוהו המצב. הענין יחגלגל ובעוד 5 שנים יגישו חביעה.
אם מדובר על 30 יום אז אין צורך בשיפוי.

מר בלס:

אם העובד מת וצריך לשלם לו והחוב מגיע ל-30,000
לירה.

פירג' מ. ורטמן:

אם החוב 30 יום אז הענין לא יכול להגיע לסכום
של 30,000 ל"י.

מר בלס:

אם העובד נפטר והמעביד ידע שחיה לגביו סנקציה
ושהוא עלול להיות נתבע ולשלם אח ערך הקצבה של

אוהו עובד.

היו"ר מ. ורטמן:

אני מציע שהדבר הזה ייבחן. יכול להיות שצריך
להיות תיקון במקום אחר, חוץ מחן זכות שזה לא
יהיה אבסולוטי אלא זכות שביח המשפט יפסוק.

הישיבה ננעלה בשעה 11.00